

129

OCTUBRE
2011

PALESTINA-ISRAEL: COM PITJOR, PITJOR

Pere Vilanova Catedràtic de Ciències Política de la UB,
i Investigador Sènior Associat de Cidob

L'estiu va acabar amb l'entrada en la reunió anual de l'Assemblea General de Nacions Unides d'un tema tan candent com esperat: l'Autoritat Nacional Palestina (ANP) havia decidit plantejar la seva petició formal d'ingrés com a Estat de ple dret en l'Organització. Al cap i a la fi, des que la mateixa Assemblea General va proposar en la seva Resolució 181 de 1947 la partició de la Palestina històrica en dos Estats, un jueu i un altre àrab-palestí, el tema està damunt de la taula. Per ser exactes, cal fer dues precisions. La primera és que el vot aclaparadorament favorable va ser possible (en ple inici de la Guerra Freda!) gràcies a l'acord explícit dels representants de la URSS i d'Estats Units, que ho van transmetre adequadament als seus respectius aliats. La segona precisió té a veure amb el fet que la comunitat jueva (Israel no existia encara) va entendre de seguida els avantatges de l'oferta, i va acceptar el pla. La part palestina (que tampoc existia com a Estat) no va ser consultada, i els estats àrabs de l'ONU la van rebutjar, i així es va entrar en la primera de les vàries guerres àrab-israelianes. El debat actual se situa, en aparença i per sort, en altres paràmetres, doncs totes les parts afirmen voler un estat palestí, incloent a Netanyahu i el seu govern, amb la qual cosa la discussió es desplaça a "així no", "encara no", "només a través d'una negociació bilateral", i a la inefable i imperdonable frase amb la qual Obama va enterrar els seus precaris actius al món àrab (i no només àrab): "there are no shortcuts to peace" –no hi ha dreceres per a la pau-.

Les reaccions han estat vàries, les més lúcides provenint de les pròpies files israelianes. Yossi, Alpher, analista israelià de prestigi, que va ser director de l'important *Jaffee Center for Strategic Studies* de la Universitat de Tel-Aviv, i abans, dirigent del Mossad advoca explícitament a favor del reconeixement de l'Estat palestí. Això no és nou, molts dirigents israelians porten anys fent-ho. Però en aquest cas, la dada addicional és que Alpher proposa que Espanya i altres països europeus votin a favor de la proposta palestina de crear aquest Estat, que sembla tenir l'aval de més de 130 estats membres. Afegeix Alpher que és decisiu aquest vot, precisament perquè Estats Units no està ni preparat ni disposat per a això. Per descomptat, tothom sap que el vot en l'Assemblea General no és jurídicament vinculant, i en tot cas la iniciativa serà tombada pel veto d'Estats Units quan arribi al Consell de Seguretat. De moment el tema està aparcat en els complexos tràmits de procediment en el Comitè d'Admissions. Però, en el seu moment, cadascú quedarà retratat.

No n'hi ha prou amb tenir la clau jurídica per vetar una vegada i una altra l'existència d'un Estat palestí, perquè es crearà una situació política insostenible per a l'Administració Obama. I com assenyala Alpher, amb el (llarg) procés electoral nord-americà, a les portes del 2012, el marge d'Obama és estret. Precisament per això, a l'agost i setembre, i en una enèsima provocació afegida, el Govern de Netanyahu ha aprovat la construcció de gairebé 3.000 habitatges addicionals en assentaments il·legals tant a Jerusalem com a Cisjordània. Es pot veure fàcilment que la situació és complexa: la ressonància d'un vot massiu favorable en l'Assemblea General serà considerable i tindrà conseqüències.

La qüestió de fons és com sortir de l'estancament del conflicte dels últims deu anys. Estem en el 2011, s'ha complert una dècada des de l'esclat de la segona Intifada (tot i que de fet va començar al setembre del 2000), que va enterrar el procés de pau d'Oslo-Washington, única negociació efectiva i real entre Israel i l'OLP en tota la seva història compartida. Efectivament, en aquesta dècada, a més de la dramàtic successió de mort i destrucció, han passat moltes coses, i gairebé totes dolentes. Però, sobretot, no cal oblidar el rosari de fracassos de l'anomenada comunitat internacional en relació al conflicte. Novembre de 2007, la pomposa Conferència d'Annápolis, en la qual George W. Bush va convocar a Mahmud Abás, Ehud Olmert, Rússia, Xina, la Unió Europea, la Lliga Àrab i Nacions Unides. Molta gent a la cuina per recordar que l'objectiu final era la solució de dos Estats, però amb pocs compromisos concrets. Mentre, Olmert va seguir construint assentaments i finalitzant el seu mur de separació-segregació unilateral. Efectivitat d'Annápolis: zero. I abans? Bé, sempre ens quedarà l'inoblidable quartet per a Orient Mitjà, creat en el 2002 suposadament a iniciativa de José María Aznar (però l'interessat es prodiga poc), i l'alt representant del qual és des de fa cinc anys Tony Blair. Què ha fet Blair en aquests anys? Els experts no es posen d'acord, uns diuen "res", uns altres afirmen "ha fet negocis personals" i uns altres afegeixen "ha defensat els interessos d'Israel". No oblidem que el "Road Map" (full de ruta) de 2004, dibuixat pel Departament d'Estat d'Estats Units, proposava que hi hagués un Estat palestí al desembre del 2005. Això sí, amb tres conferències internacionals pel mig que no s'han arribat a celebrar, mentre que el total de colons israelians als territoris ocupats es va incrementar en gairebé 27.000 en dos anys, passant de 558.988 l'any 2005 a 585.800 l'any 2007. Per fer la llista més completa, cal recordar el pla de pau conegut com a Acords de Ginebra, de 2003-2004, que està tan farcit de bona voluntat i d'audàcia política, com de desconexió del procés polític real; el pla de pau de la Lliga Àrab, afavorit per Aràbia Saudita (sense objeccions per part de Washington, sabent que el pla no tiraria endavant en cap cas), que proposava en el 2002 (en plena fase inicial, la més violenta, de la segona Intifada) la fórmula clàssica de dos Estats, tornada d'Israel a la frontera de 1967, Jerusalem capital d'ambdós estats, etcètera. Podem afegir les eleccions palestines de 2005 i 2006, exigides per comunitat internacional, la mateixa que després va rebutjar les del 2006 perquè les va guanyar Hamás, i encara s'està a l'espera que algú en la Unió Europea digui alguna cosa sobre aquest tema (la seva actual Alta Representant o potser el seu predecessor en el càrrec).

El mur amb el qual Israel encercla i tanca els territoris palestins està acabat, i la xarxa de carreteres (anomenades "by-pass") d'ús exclusiu per a militars i colons els trosseja de dalt a baix i d'una banda a l'altre. Davant d'aquesta situació, Europa té dues possibilitats: votar en consciència o bé escudar-se darrera «la recerca d'una posició de consens de la UE» per cobrir-se de ridícul un cop més. El consens de la UE en aquesta matèria ni hi és, ni se l'espera...